

Saksfremstillinger for Teams-møtet i rovviltnemnda for region 8 – 15.4.2024

Sted: Teams-møte

Tid: mandag 15.4.2024 kl. 12–15

Sakliste

7/24	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
8/24	Orienteringer	s. 1
9/24	Saker til informasjon	s. 1
10/24	Kvotefor betinget skadefelling av jerv 1.6.2024–15.2.2025	s. 2
11/24	Kvotefor lisensfelling av jerv 20.8.2024–15.2.2025	s. 7
12/24	Kvotefor betinget skadefelling av ulv 1.6.2024–15.2.2025	s. 14
13/24	Kvotefor betinget skadefelling av bjørn 21.8.2024–15.2.2025	s. 17
14/24	Kvotefor lisensfelling av bjørn 21.8.2024–15.10.2024	s. 25
15/24	Anmodning om kvote for betinget skadefelling av gaupe 1.6.2024–15.2.2025	s. 31
16/24	Rullering av forvaltningsplan for rovvilt, fremdriftsplan	s. 34
17/24	Videre møteplan	s. 34

7/24 Godkjenning av innkalling og sakliste

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møtet den 15.4.2024.

8/24 Orienteringer

Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte

Orientering fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Orienteringer fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

9/24 Saker til informasjon

Angående innstilling av medlemmer og varamedlemmer til rovviltnemnda i rovviltregion 8

Fastsettelse av endring i FKT-forskriften - kommunale interkommunale fellingslag og satser

Gratangen interkommunale skadefellingslag

Rapport – Gratangen interkommunale skadefellingslag

Natur, Plan og Utvikling med nytt bjørneprosjekt i Finnmark

Tana bondelag ber om videreføring av hårfelleprosjektet i Tana

Valg av medlemmer - Finnmark fylkesting - Rovviltnemnda for region 8 – 2024

Vedtak i klagesak om skadefelling av gaupe i Nordreisa kommune

10/24 Kvote for betinget skadefelling av jerv 1.6.2024–15.2.2025

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på sju jerver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2023–15.2.2024.

Vedtaket er fattet på grunnlag av at bestandsmålet for jerv i regionen er oppfylt, dokumenterte tap av rein til jerv siste år, samt vitenskapelig- og forvaltningsbasert kunnskap om at et uttak av denne kvoten ikke vil true jerven sin overlevelse, eller genetiske mangfold innenfor naturlige utbredelsesområder i Troms og Finnmark.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet inne tre uker jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark, jf. forvaltningsloven § 32.

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter rovviltforskriften er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Troms og Finnmark utgjør region 8, med

bestandsmål om ti ynglinger av jerv, hvorav tre ynglinger i Finnmark.

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling til Statsforvalteren, for å forhindre skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkningsprogrammet. For jerv baseres det på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de siste tre årene. Kvoten for betinget skadefelling gjelder fra og med 1. juni til og med 15. februar. Etter at kvote for lisensfelling er vedtatt, vil dyr som felles på skadefelling belastes lisensfellingskvoten.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:
 - kvote for jakt på gaupe,
 - kvote for lisensfelling av jerv,
 - kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det

aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

7. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

*Merk at etter samarbeidsavtalen ble inngått er Tjeldsund kommune blitt del av Troms, og Statsforvalteren i Troms og Finnmark har dermed myndighet også på Tjeldøya.

Vurdering av kvote for skadefelling av jerv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8. Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 2386 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2023*, Rovdatas rapport av 12.5.2023 *Bestandstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt*, til NINA Rapport 2338 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2023* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2023 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2023*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet.

Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2021–2023 er 13. Det var 9 ynglinger i 2021, 12 i 2022 og 15 i 2023. I 2023 ble det gjennomført tre hiuttak i regionen, disse i Finnmark.

Bestandsestimat

I NINA rapport 2386, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2023* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Skandinavia estimert til å være mellom 1029 og 1137 individer i overvåkings sesongen 2023. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå.

I region 8 ble det i 2023 funnet prøver fra 80 jerveindivider (midtpunkt) og bestandsberegningen for 2023 var 87 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 79 og 96 jerver. Estimater er basert på romlig fangst- gjenfangst, av individer det er plukket skitprøver fra, altså ikke vevsprøver fra døde jerver, videre fungerer estimatet slik at jerver registrert nær grensen til naboland

eller naboregion ikke teller like mye som jerver registret lengre fra grensen. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 3,7 fungerende prøver i Troms og med 4,6 fungerende prøver i Finnmark. Det må bemerkes at gjenfunnet ikke har en normalfordelingskurve, det blir funnet mange prøver av noen jerv og bare en prøve av andre.

Vurdering av bestandssituasjonen

Registreringssesongen 2024 har så vidt kommet i gang, per 10.4.2024 er det ikke dokumentert jerveynglinger i region 8 i 2024. I Finnmark var det i 2023 som i 2022 og i 2021 vanskelige registreringsforhold med mye vind.

I Troms var det i 2023 som i 2022 en dårlig sesong for jerveregistrering, og det var noe usikkerhet knyttet til hvor stor andel av ynglende tisper som ble registrert.

Genetisk variasjon

Analysen har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Tap av sau og rein

I perioden 21.3.2023–20.3.2024 ble 111 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, to av disse var sau. Tilsvarende i perioden 21.3.2022–20.3.2023 ble 127 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 120 av disse var rein. Dette var litt høyere enn dokumenterte tap enn den foregående sesongen, hvor totalt dokumenterte/antatte tap til jerv var 108, hvorav 107 av disse var rein. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen. I perioden angitt for 2022–2023 ble bare 7 av 120 rein funnet i perioden 1.6.2022–30.11.2022, fire av disse i november.

Kunnskapsgrunnlaget

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede

belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet tilrår en kvote for betinget skadefelling i perioden 1.6–15.2. på sju jerver. Vi vurderer at bestanden hadde tålt en vesentlig høyere kvote enn dette, men at all erfaring tilsier at effektuerte fellingsoppdrag i denne perioden blir færre, og at denne kvoten ikke vil være begrensende ved vurdering av betingede fellingsstillatelser. Det er ved lisensfelling bestanden av jerv skal reguleres. Vi bemerker at jerv som felles ved skadefelling etter at lisensfellingskvoten er satt, blir belastet kvote for lisensfelling.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for jerv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at rovviltnemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Erfaringsvis blir det årlig felt få eller ingen jerv på skadefelling der Statsforvalteren har myndighet. Eventuell avgang av jerv ved skadefelling blir belastet den langt høyere kvoten for lisensfelling. I eventuelle vedtak om skadefelling skal det gjøres en konkret vurdering jf. naturmangfoldlovens 18 og rovviltforskriftens § 9. Sekretariatet tilrår en skadefellingskvote på sju jerv.

11/24 Kvote for lisensfelling av jerv 20.8.2024–15.2.2025

– Innstilling til vedtak –

Sekretariatet innstiller på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 33 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 21 jerv, hvorav inntil 12 tisper. Av kvoten kan inntil 7 felles i A-området, hvorav inntil 3 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 12 jerv, hvorav inntil 7 tisper, Av kvoten kan inntil 6 felles i A-området, hvorav inntil 4 tisper.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet inne tre uker jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark, jf. forvaltningsloven § 32.

Saksfremstilling

Lisensfelling er skademotivert felling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, slik at bestandsmålet for jerv nås med minst mulig skade for bufe- og tamreinnæringen. Bestandsmålet i Troms og Finnmark er ti ynglinger. Rovviltnemnda har jf. rovviltforskriften § 10 myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv når gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger de tre siste år er over bestandsmålet. Lisensfellingsperioden for jerv er fra 20. august til 15. februar.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge, er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg

forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene, herunder jerven, og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt i det videre. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 2386 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2023*, Rovdatas rapport av 12.5.2023 *Bestandstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt*, til NINA Rapport 2338 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2023* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2023 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2023*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

Overvåking av jerv

Jervebestanden i Norge blir overvåket ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å analysere DNA fra jerv. Statens naturoppsyn kontrollerer fra mars og utover våren og sommeren hiplasser hvor det tidligere er registrert at jerv har født valper. Det blir også lagt ned en betydelig innsats i å lete etter hiplasser i nye områder.

DNA-analysene, som på landsbasis årlig gjøres fra mellom 1 200 og 1 500 prøver av jerveekskremer, gir grunnlag for sikrere estimater på bestandsstørrelsen, og de gir kunnskap om kjønns sammensetning, inn- og utvandring, overlevelse, reproduksjon og slektskapsforhold. Det blir også utført DNA-analyser av vevsprøver fra alle individene som er felt ved skadefelling eller lisensfelling. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er 39 årlige ynglinger. Av disse skal ti være i region 7 og ti i region 8. Av de ti i region 8 skal det være sju i Troms og tre i Finnmark. Bestandsmålet for jerv er fastsatt i forskrift om forvaltning av rovvilt.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Roviltnemnda i region 7 og rovtviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

8. Ved fastsetting av:

- kvote for jakt på gaupe,
- kvote for lisensfelling av jerv,
- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

9. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovtviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.

10. Sekretariatet for rovtviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:

- bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
- fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
- føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovtvilt i Nordland
- tapssituasjonen for sau og rein i området

11. Rovtvtviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.

12. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.

13. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovtviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovtviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

14. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovtvtviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovtviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovtviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovtvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En

viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

*Merk at etter samarbeidsavtalen ble inngått er Tjeldsund kommune blitt del av Troms, og Statsforvalteren i Troms og Finnmark har dermed myndighet også på Tjeldøya.

Ynglinger av jerv

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet. Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2021–2023 er 13. Det var 9 ynglinger i 2021, 12 i 2022 og 15 i 2023. I 2023 ble det gjennomført tre hiuttak i regionen, disse i Finnmark.

I Finnmark er det siden 20.8.2023 en kjent avgang av 9 jerver, derav 6 tisper. Samtlige er tatt av SNO ved oppdrag fra Miljødirektoratet. I Troms var det på samme tid kjent avgang av sju jerver, derav fire tisper. Seks er felt ved lisensfelling og en er felt av SNO ved oppdrag fra Miljødirektoratet.

I Skandinavia ble det i registreringssesongen 2023 registrert 155 ynglinger av jerv, ni færre enn i 2022. Mens det i Norge isolert ble påvist 64 jervekull i 2023, noe som var en oppgang på 19 kull sammenlignet med 2022. I Nordland ble det i 2023 antatt/dokumentert 11 ynglinger av jerv, samme som i 2022. I Nordland er gjennomsnittet de siste tre årene 10 ynglinger.

Bestandsestimat

I NINA rapport 2386, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2023* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til å være mellom 1029 og 1137 individer i 2023-sesongen. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. Sammenligner man bestandsestimatene med anslagene fra ynglehittellingene er overenstemmelsen meget god. God overenstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene tyder på at vi har god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia (NINA rapport 2236).

I region 8 ble det i 2023 funnet prøver fra 80 jerveindivider (midtpunkt) og bestandsberegningen for 2023 var 87 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 79 og 96 jerver. Estimater er basert på romlig fangst- gjenfangst, av individer det er plukket skitprøver fra, altså ikke vevsprøver fra døde jerver, videre fungerer estimatet slik at jerver registrert nær grensen til naboland eller naboregion ikke teller like mye som jerver registret lengre fra grensen. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 3,7 fungerende prøver i Troms og med 4,6 fungerende prøver i Finnmark. Det må bemerkes at gjenfunnet ikke har en normalfordelingskurve, det blir funnet mange prøver av noen jerv og bare en prøve av andre.

Vurdering av bestandssituasjonen

Registreringssesongen 2024 har så vidt kommet i gang, per 11.4.2024 er det dokumentert en jerveynglinger i region 8 i 2024, denne i Troms. I Finnmark var det i 2023 som i 2022 og i 2021 vanskelige registreringsforhold med mye vind.

I Troms var det i 2023 en middels bra sesong for jerveregistrering, mens det var dårligere forhold i 2022.

15 registrerte ynglinger i 2023, tross til dels vanskelige registreringsforhold, sammenholdt med god smånagerbestand i 2023 kan indikere at det var en god produksjon av jerv i 2023, og at vi kan forvente at bestandsberegningene etter registrerings sesongen 2024 fortsatt beregner et antall individer som tilsier at regionen er vesentlig over bestandsmålet.

Genetisk variasjon

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Tap av sau og rein

I perioden 21.3.2023–20.3.2024 ble 111 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, to av disse var sau. Tilsvarende i perioden 21.3.2022–20.3.2023 ble 127 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 120 av disse var rein. Dette var litt høyere enn dokumenterte tap enn den foregående sesongen, hvor totalt dokumenterte/antatte tap til jerv var 108, hvorav 107 av disse var rein. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen. I perioden angitt for 2022–2023 ble bare 7 av 120 rein funnet i perioden 1.6.2022–30.11.2022, fire av disse i november.

Kunnskapsgrunnlaget

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å sette kvote for lisensfelling, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det

nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet legger til grunn at rovviltnemnda med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

I region 8 er det mange jerver som bruker både A- og B-områder. Ved lisensfelling av jerv er det avgjørende at åteplassen er slik plassert at jerven kommer på denne. I Troms ser vi at flere åteplasser like innenfor A-området for jerv er effektive. Det er viktig for å begrense jervens utbredelse i B-områdene og for å kunne regulere jervebestanden på bestandsmålet at det er kvote for felling på disse strategisk viktige åteplassene. I Troms felles de fleste jerver i et belte i ytre A-område. Det felles få jerv langt inn i A-områdene, da det i det vesentlige er fjellområder der lisensfelling med åte og skjul/åtebu er mer krevende.

I Finnmark har det så langt vært få jerver som felles ved lisensfelling. Da det per i dag er stor usikkerhet om antall ynglinger som vil bli registrert inneværende sesong, anbefaler sekretariatet en noe mer restriktiv kvote enn foregående år, og har i mente at konkrete vurderinger om ekstraordinære uttak kan gjøres på et bedre kunnskapsgrunnlag.

Konklusjon

Per 11.4.2024 vil det være gjetning hvor mange ynglinger som blir registrert denne sesongen. Bestandsestimatet i 2023 var høyere enn estimatet for 2022, samtidig var dokumenterte tap noe lavere siste sesong enn foregående. En stor andel hunner ved DNA-funn og i estimert bestand gir potensiale for vekst i bestanden.

Med mål om at det skal være 10 ynglinger av jerv i regionen i 2025 innstiller sekretariatet på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 33 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 21 jerv, hvorav inntil 12 tisper. Av kvoten kan inntil 7 felles i A-området, hvorav inntil 3 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 12 jerv, hvorav inntil 7 tisper, Av kvoten kan inntil 6 felles i A-området, hvorav inntil 4 tisper.

12/24 Kvote for betinget skadefelling av ulv 1.6.2024–15.2.2025

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på tre ulver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2024–15.2.2025.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark, jf. forvaltningsloven § 32.

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter rovviltforskriften er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Troms og Finnmark utgjør region 8, her er det ikke mål om ynglinger av ulv.

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling til Statsforvalteren, for å forhindre skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkingsprogrammet. Da regionen ikke har mål om ynglinger av ulv er det rovviltnemnda som har myndighet.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

15. Ved fastsetting av:

- kvote for jakt på gaupe,
- kvote for lisensfelling av jerv,
- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombakbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

16. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.

17. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:

- bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
- fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
- føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
- tapssituasjonen for sau og rein i området

18. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.

19. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.

20. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

21. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for rovviltet i området, fastsatt bestandsmål for rovviltet i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Rovviltregistreringer i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, avgang belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme rovdyrene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Vurdering av kvote for skadefelling av ulv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8.

Det er god kunnskap om ulvebestanden i Skandinavia, sekretariatet vil vise til rapporter tilgjengelig på www.rovdata.no: blant dem *Bestandsovervåking av ulv vinteren 2022-2023 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 1 2023*.

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper ulv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at ulv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at ulven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at ulven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Høst/vinter 2018 ble det felt to ulver ved skadefelling i Finnmark. Januar 2019 ble det gitt skadefellingstillatelse på en ulv i Pasvik, denne ble ikke felt. I mars og i september 2021 ble det dokumentert ulv i Sør-Varanger, her ble det også dokumentert ulv i oktober og desember 2022. I desember 2022 ble det felt en ulv ved skadefelling i Kautokeino. I 2024 er det dokumentert ulv og ulveskader på rein i Sør-Varanger.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere ulvebestanden til å være innenfor ulvesonen er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, med videre evaluering og

revidert mål, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt. Det er ikke bestandsmål for ulv i region 8. Dersom det oppstår skadesituasjon på grunn av ulv skal det vurderes om denne må felles. Dette vil true artens overlevelse i regionen som er et naturlig utbredelsesområde for ulv og kan redusere sjansen for å opprettholde ønsket genetisk mangfold hos ulv. Siden det ikke er satt mål om ulv i region 8 er dette imidlertid i tråd med gjeldene politikk og en aksept for at det ikke skal være ynglende ulv her. Region 8 er geografisk nærmere den finsk-russiske bestanden enn den svensk-norske bestanden. Fra en tettere finsk-russisk ulvbestand er ikke veien om region 8 den korteste veien til den svensk-norske bestanden.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet vil understreke viktigheten av eventuelt genetisk verdifulle individer, og at dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Vi mener likevel det er riktig å ha en skadefellingskvote på ulv, dette sett opp mot tapspotensialet som ligger i ev. ulv i reinbeiteland, eller i sauebeiter. Sekretariatet vil tilrå en betinget skadefellingskvote på tre ulver.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for ulv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at nasjonal forvaltning, med sin geografiske differensiering har ivarettat de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Det er ikke bestandsmål for ulv i region 8. I eventuelle vedtak om skadefelling skal det gjøres en konkret vurdering jf. naturmangfoldlovens 18 og rovviltforskriftens § 9. Sekretariatet innstiller om en kvote på tre ulver for betinget skadefelling.

13/24 Kvote for betinget skadefelling av bjørn 21.8.2024–15.2.2025

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på tre bjørner for betinget skadefelling i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2024–15.2.2025.

Binne med unge/r samt unge/r binne går sammen med er unntatt fra kvote for betinget skadefelling av bjørn. I tilfeller der det søkes om felling av binne og/eller unge/r der binne og unge/r går sammen, så skal søknaden rettes til Miljødirektoratet.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark, jf. forvaltningsloven § 32.

Saksfremstilling

Bestanden av bjørn i region 8 er under bestandsmålet. Når regionen ikke har nådd bestandsmålet for bjørn, og det heller ikke er beregnet 10 ynglinger eller mer av bjørn i Norge, er det Miljødirektoratet som har myndighet til å sette kvote for betinget skadefelling. Om nemnda har myndighet jf. rovviltforskriften § 7, er for bjørn basert på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Sekretariatet viser til brev fra KLD av 19. mai 2023 «Vedtaksmyndighet for brunbjørn og retningslinjer» hvor rovviltnemnda i region 8 ble overført vedtaksmyndighet for brunbjørn på bakgrunn av at bestanden nasjonalt ble beregnet til 9,5 ynglinger og at det vil si 10 ynglinger med normale avrundingsregler. Ifølge *NINA rapport 2454 DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2023* har beregnet antall ynglinger gått opp fra 9,5 til 9,6 i landet og i region 8 har beregnet antall ynglinger gått opp fra 3,0 til 3,1.

I brev om vedtaksmyndighet for brunbjørn og retningslinjer går det frem at

«Dagens forvaltningspraksis er at binne med unger og dens unger er unntatt fra tillatelse om felling»

Sekretariatet vil unngå usikkerhet om hvem som skal svare på søknad om felling, der binne og unge/r går sammen. Jf. § 13 i forskrift om forvaltning av rovvilt har Miljødirektoratet

«(...)myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter denne bestemmelsen dersom situasjonen tilsier det, jf. viltloven § 12. Myndigheten gjelder hele året(...)».

Med den bakgrunn vil vi presisere at

Binne med unge/r samt unge/r binne går sammen med er unntatt fra kvote for betinget skadefelling av bjørn. I tilfeller der det søkes om felling av binne og/eller unge/r der binne og unge/r går sammen, så skal søknaden rettes til Miljødirektoratet.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har forpliktet seg til å ta vare på bjørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder. Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer og lovgrunnlag

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Forliket innebar at det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltnemndene når ti ynglinger av bjørn er nådd. Antall ynglinger nasjonalt er beregnet til 9,6. På bakgrunn av normal avrundingspraksis vedrørende bjørn, blir dette tallet omgjort til 10. Derav har rovviltnemnda i region 8 myndighet til å vedta skadefellingskvote for bjørn.

Den todelte målsettingen

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser

vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene, i dette tilfellet bjørn, og dens genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at bjørn forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom regional forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt videre i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det er god kunnskap om bjørnebestanden i Skandinavia og i region 8. Statsforvalteren visert til overvåkingsresultater og rapporter på Rovdata, blant annet NINA rapport 2454 DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2023.

Bestandsmål og ynglinger

I forvaltningsplanen fra 2013 har rovviltnemnda fordelt målet om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: én i indre Troms, tre i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune.

Siste års minsteestimat for antall bjørneynglinger i region 8 har bjørnekullsimuleringsmodellen (BKS-modellen), utviklet av det Skandinaviske bjørneprosjektet, beregnet til 3,1 ynglinger (NINA rapport 2454). Dette mot 3,0 i 2022, 2,9 i 2021 og 2,5 i 2020. I Troms har det de siste årene vært en nedgang i registrerte individer, mens trenden i Finnmark har vært stigende.

Med bakgrunn i metoden som brukes for å beregne antall ynglinger i bestanden, så vil hunnbjørner som er etablert et godt stykke inn i landet bety mye mer ved beregning av ynglinger enn binner som registreres nært landegrensene. Dette gjør at ynglinger som registreres i A-området i Sør-Varanger, østre Karasjok og indre Troms, samt registrerte binner i Tanadalen (B-område) og sørlige Kautokeino i stor grad vil forventes å bruke store deler av tiden sin ute av Norge. Dermed vil det gjennom registrering og observasjoner ofte observeres flere ynglinger enn det som beregnes da de ikke

oppholder seg i Norge hele sesongen.

Bestandssituasjon

Ifølge NINA rapport 2454, *DNA-basert overvåkning av brunbjørn i Norge 2023*, ble det i 2023 registrert 79 forskjellige individer i Region 8. Av totalt 430 fungerende DNA-prøver som gav treff på individ ble det registrert 41 hannbjørner og 38 hunnbjørner. På de siste 5-6 årene har antallet hannbjørner vært relativt stabilt, mens antallet hunnbjørner har vært jevnt stigende og er i dag på sitt høyeste siden overvåkingen startet. Det er mange av disse individene som vi deler med naboland. På bakgrunn av manglende DNA-materiale fra Sverige, Finland og Russland kan man imidlertid ikke kvantifisere disse. Alle A-områdene for bjørn i region 8 ligger langs grensa. Vi antar derfor at enkelte individer vi registrerer i Norge oppholder seg helt eller delvis i andre land noen sesonger.

De siste årene har spesielt hårfelleprosjektene bidratt til en mer systematisk innsamling av DNA fra bjørner i østre del av Karasjok, både i A- og B-området. Dette har gitt mye kunnskap om den lokale bjørnebestanden og områdebruken deres på norsk side. Vi vet også gjennom slektskapsanalyser at det er flere av ynglingene som har tilknytning til «finske» hannbjørner.

I Sør-Varanger er det årlig ynglinger som registreres utenfor A-området på Jarfjordfjellet inn til Russergrensa. Vest for Munkefjordelva er det også årlige ynglingsobservasjoner. De ynglende binnene ved Munkefjordelva er kjente, godt voksne binner som har vært registrert over mange år i den vestligste utstrekningen av A-området og B-området i kommunen.

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:

- o kvote for jakt på gaupe,
- o kvote for lisensfelling av jerv,
- o kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.

3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:

- o bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
- o fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
- o føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
- o tapssituasjonen for sau og rein i området

4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.

5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.

6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

7. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for rovviltet i området, fastsatt bestandsmål for rovviltet i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Rovviltregistreringer i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, avgang belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme rovdyrene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Statsforvalterens vurderinger

Naturmangfoldlovens §§ 8 til 12

Statsforvalteren vurderer at kunnskapen om bjørnebestanden i regionen er god jf. naturmangfoldloven § 8 og at naturmangfoldlovens § 9 derfor ikke kommer til anvendelse.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Statsforvalteren er av oppfatningen at det gjennom nasjonale og regionale bestandsmål for bjørn, samt den todelte målsetningen er gjort en vurdering av økosystemets samlede belastning. Videre vurderer Statsforvalteren at et uttak av 3 bjørn, derav inntil to binner ikke vil påvirke økosystemet nevneverdig.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har Statsforvalteren lagt til grunn at rovviltnemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Skadebilde og skadepotensial

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Sekretariatet er kjent med *Rapport frå Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby (Støen, O.G. et al. 2022, Brown bear predation on semi-domesticated reindeer and derpedation compensations) som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. I tillegg har vi sett på foreløpige tall og data fra det pågående bjørn- og tamreinprosjektet i Idre.

Tall fra bjørn- og tamreinprosjektene i Sverige viser at det er stor individuell forskjell på bjørner sin drapstakt. Statsforvalteren mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein. Endringer i klima og en stigende bestand gjør at vi opplever en større konflikt mellom reindrifft og bjørn enn tidligere, i både tid og rom. Reindriffta klarer ikke alltid å dokumentere tap på barmark. Gjennom prosjektet i Idre sameby ser man tydelig hvor raskt folk må være på plass for å finne rester av reinkalv som er tatt av bjørn. All den tid reindriffta ikke klarer å dokumentere tap av kalv, har de

senere årene dokumentert mye jaging av reinflokker.

Det oppstår akutte skadesituasjoner med bjørn hvert år i B-området for bjørn i rovviltregion 8. I Finnmark så det ut til at bestanden i 2023 hadde en uvanlig rask nordlig forflytning, og det ble flere skadesituasjoner med bjørn i sauebeiter i Nesseby, Sør-Varanger og Tana. I Troms var det i 2023 tap av sau til bjørn i Storfjord og Bardu.

Våren 2023 ble 24 rein dokumentert drept av bjørn i Karasjok.

Våren 2022 ble det dokumentert 1 reinkalv dokumentert drept av bjørn i Jarfjord, Sør-Varanger. Det ble også funnet flere bjørneruker med rester av rein i. Her ble det felt en bjørn fra helikopter. I løpet av beitesesongen ble 38 sau dokumentert/antatt drept av bjørn, alle disse var i Tana kommune. Her ble det påvist 2 skadegjørende bjørner, den ene ble felt.

Våren 2021 ble to reinkalver dokumentert drept av bjørn i kalvingsområde i Karasjok i B-området. I løpet av beitesesongen 2021 ble 66 sau dokumentert/antatt drept av bjørn, 16 av disse i Sør-Varanger, resterende i Bardu, Lavangen og Salangen. Fem sau ble også dokumentert drept av bjørn i Samarbeidsområdet med Nordland, i Kvanndalen i Narvik. I 2021 ble det ved skadefelling felt en hannbjørn i Salangen, en hannbjørn og en binne i Bardu og en hannbjørn i Sør-Varanger.

Våren 2020 ble to voksne rein dokumentert/antatt drept av bjørn i Karasjok og to voksne rein ble dokumentert/antatt drept av bjørn i Sør-Varanger. I 2020 ble åtte sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Evenes ble det dokumentert/antatt sju bjørnedrepte sau i juni 2019, det ble i samme skadesituasjon også dokumentert/antatt tre i Tjeldsund kommune. skadevolder ble felt ved skadefelling. Etter dette har det ikke vært dokumentert tap til bjørn i dette området, eller ellers i samarbeidsområdet.

I Sør-Varanger ble 28 sau dokumentert/antatt drept av bjørn sommeren 2019. Her ble tre bjørner felt ved skadefelling. Høsten 2019 ble to sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I 2023 ble det ikke kjent avgang av bjørn i region 8. Over årene (2019-2022) ble det skutt 9 bjørner i region 8 på skadefelling, som gir et snitt på over 2 bjørn per sesong. Tre av disse har vært binner, hvorav to var 3 år eller yngre. I Finnmark viser DNA-prøver fra skadesituasjoner for sau og vevs-prøver fra de felte bjørnene at det stort sett dreier seg om hann-bjørner, ofte unge. Dette har tett sammenheng med at sau på beite og kalvingsland primært ligger i B-området. Utviklingen i bjørnebestanden viser gjennom DNA-registreringer at binnefronten og den faste forekomsten av bjørn nærmer seg områdene med sau på beite i B-området i Finnmark. I Tana 2022 var en av de skadegjørende bjørnene en eldre hannbjørn, som har fast tilhold i B-området i Karasjok og Tana.

I løpet av de siste 5 årene har vi registrert et tilfelle hvor en bjørnunge er drept av et annet dyr. Ut over dette kjenner vi kun til bortgang av bjørn gjennom skadefelling. Ved å se på prøver samlet gjennom DNA-overvåkingen, finner vi at en stor andel av ungene, som vi ved hjelp av DNA- og fotodokumentasjon er sikre på at er årsunger, har blitt funnet igjen påfølgende år. Så det kan tyde på at overlevelsen de første 3 årene blant bjørnunger har vært god de siste årene.

Konklusjon

Bjørnebestanden i regionen er i svak vekst. Antall situasjoner med bjørn som tar sau i beiteområder for sau har vært økende de siste årene, og det er å forvente at dette vil vedvare.

Statsforvalteren innstiller om en kvote på tre bjørner for betinget skadefelling i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2024–15.2.2025.

Binne med unge/r samt unge/r binne går sammen med er unntatt fra kvote for betinget skadefelling av bjørn. I tilfeller der det søkes om felling av binne og/eller unge/r der binne og unge/r går sammen, så skal søknaden rettes til Miljødirektoratet.

14/24 Kvote for lisensfelling av bjørn 21.8.2024–15.10.2024

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 7 og § 10 jf. §§ 1, 3 og 4 åpner rovviltnemnda for lisensjakt i:

Finnmark:

Kvote på 3 bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil 2 binner. Nemnda åpner ikke for jakt i A-området. Av kvoten kan maksimalt 1 bjørn felles i B-området i Sør-Varanger kommune.

Lisensfelling blir stoppet i Finnmark dersom det blir felt to binner, uavhengig av hvor i B-området felling skjer Binne med unge/r samt unge/r binne går sammen med er unntatt fra kvote for lisensfelling av bjørn.

Troms:

Rovviltnemnda i region 8 åpner ikke for lisensfelling i Troms.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark, jf. forvaltningsloven § 32.

Saksfremstilling

Bestanden av bjørn i region 8 er under bestandsmålet. Når regionen ikke har nådd bestandsmålet for bjørn, og det heller ikke er beregnet 10 ynglinger eller mer av bjørn i Norge, er det Miljødirektoratet som har myndighet til å sette kvote for betinget skadefelling. Om nemnda har myndighet jf. rovviltforskriften § 7, er for bjørn basert på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Sekretariatet viser til brev fra KLD av 19. mai 2023 «Vedtaksmyndighet for brunbjørn og retningslinjer» hvor rovviltnemnda i region 8 ble overført vedtaksmyndighet for brunbjørn på bakgrunn av at bestanden nasjonalt ble beregnet til 9,5 ynglinger og at det vil si 10 ynglinger med normale avrundingsregler. Ifølge *NINA rapport 2454 DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2023* har beregnet antall ynglinger gått opp fra 9,5 til 9,6 i landet og i region 8 har beregnet antall ynglinger gått opp fra 3,0 til 3,1.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har forpliktet seg til å ta vare på bjørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer og lovgrunnlag

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Forliket innebar at det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltnemndene når ti ynglinger av bjørn er nådd. Antall ynglinger nasjonalt er i fjor beregnet til 9,5. På bakgrunn av normal avrundingspraksis vedrørende bjørn, blir dette tallet omgjort til 10. Derav har rovviltnemda i region 8 myndighet til å vedta lisensfellingkvote for bjørn.

Den todelte målsettingen

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Forliket innebar at bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltnemndene når ti ynglinger av bjørn er nådd.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene, i dette tilfellet bjørn, og dens genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at bjørnen forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom regional forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Vi vurderer at et uttak av 2 reproduserende binner kan gjøre at målet i naturmangfoldloven § 5 nåes i et senere tempo enn om bjørnebestandens utvikling hadde vært det eneste hensynet å ta. Samtidig vurderer vi at et slikt uttak ikke vil true bestandens overlevelse.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt videre i vedtaket.

Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven

§ 8.

Det er god kunnskap om bjørnebestanden i Skandinavia og i region 8. Statsforvalteren visert til overvåkingsresultater og rapporter på Rovdata, blant annet NINA rapport 2454 DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2023.

Bestandsmål og ynglinger

I forvaltningsplanen fra 2013 har rovviltnemnda fordelt målet om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: én i indre Troms, tre i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune.

Siste års minsteestimat for antall bjørneynglinger i region 8 har bjørnekullsimuleringsmodellen (BKS-modellen), utviklet av det Skandinaviske bjørneprosjektet, beregnet til 3,1 ynglinger (NINA rapport 2454). Dette mot 3,0 i 2022, 2,9 i 2021 og 2,5 i 2020. I Troms har det de siste årene vært en nedgang i registrerte individer, mens trenden i Finnmark har vært stigende.

Med bakgrunn i metoden som brukes for å beregne antall ynglinger i bestanden, så vil hunnbjørner som er etablert et godt stykke inn i landet bety mye mer ved beregning av ynglinger enn binner som registreres nært landegrensene. Dette gjør at ynglinger som registreres i A-området i Sør-Varanger, østre Karasjok og indre Troms, samt registrerte binner i Tanadalen (B-område) og sørlige Kautokeino i stor grad vil forventes å bruke store deler av tiden sin ute av Norge. Dermed vil det gjennom registrering og observasjoner ofte observeres flere ynglinger enn det som beregnes da de ikke oppholder seg i Norge hele sesongen.

Bestandssituasjon

Ifølge NINA rapport 2454, *DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge 2023*, ble det i 2023 registrert 79 forskjellige individer i Region 8. Av totalt 430 fungerende DNA-prøver som gav treff på individ ble det registrert 41 hannbjørner og 38 hunnbjørner. På de siste 5-6 årene har antallet hannbjørner vært relativt stabilt, mens antallet hunnbjørner har vært jevnt stigende og er i dag på sitt høyeste siden overvåkingen startet. Det er mange av disse individene som vi deler med naboland. På bakgrunn av manglende DNA-materiale fra Sverige, Finland og Russland kan man imidlertid ikke kvantifisere disse. Alle A-områdene for bjørn i region 8 ligger langs grensa. Vi antar derfor at enkelte individer vi registrerer i Norge oppholder seg helt eller delvis i andre land noen sesonger.

De siste årene har spesielt hårfelleprosjektene bidratt til en mer systematisk innsamling av DNA fra bjørner i østre del av Karasjok, både i A- og B-området. Dette har gitt mye kunnskap om den lokale bjørnebestanden og områdebruken deres på norsk side. Vi vet også gjennom slektskapsanalyser at det er flere av ynglingene som har tilknytning til «finske» hannbjørner.

I Sør-Varanger er det årlig ynglinger som registreres utenfor A-området på Jarfjordfjellet inn til Russergrensa. Vest for Munkefjordelva er det også årlige ynglingsobservasjoner. De ynglende binnene ved Munkefjordelva er kjente, godt voksne binner som har vært registrert over mange år i den vestligste utstrekningen av A-området og B-området i kommunen.

Om lisensfelling

I stortingsmelding nr. 15 (2003–2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av bjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

Statsforvalterens vurderinger

Naturmangfoldlovens §§ 8 til 12

Statsforvalteren vurderer at kunnskapen om bjørnebestanden i regionen er god jf. naturmangfoldloven § 8 og at naturmangfoldlovens § 9 derfor ikke kommer til anvendelse.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Statsforvalteren er av oppfatningen at det gjennom nasjonale og regionale bestandsmål for bjørn, samt den todelte målsetningen er gjort en vurdering av økosystemets samlede belastning. Videre vurderer Statsforvalteren at et uttak av 3 bjørn, derav inntil to binner ikke vil påvirke økosystemet nevneverdig.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har Statsforvalteren lagt til grunn at rovviltnemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Skadebilde og skadepotensial

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Sekretariatet er kjent med *Rapport frå Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby (Støen, O.G. et al. 2022, Brown bear predation on semi-domesticated reindeer and derpedation compensations) som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. I tillegg har vi sett på foreløpige tall og data fra det pågående bjørn- og tamreinprosjektet i Idre.

Tall fra bjørn- og tamreinprosjektene i Sverige viser at det er stor individuell forskjell på bjørner sin drapstakt. Statsforvalteren mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein. Endringer i klima og en stigende bestand gjør at vi opplever en større konflikt mellom reindrif og bjørn enn tidligere, i både tid og rom. Reindriften klarer ikke alltid å dokumentere tap på barmark. Gjennom prosjektet i Idre sameby ser man tydelig hvor raskt folk må være på plass for å finne rester av reinkalv som er tatt av bjørn. All den tid reindriften ikke klarer å dokumentere tap av kalv, har de senere årene dokumentert mye jaging av reinflokker.

Det oppstår akutte skadesituasjoner med bjørn hvert år i B-området for bjørn i rovviltregion 8. I Finnmark så det ut til at bestanden i 2023 hadde en uvanlig rask nordlig forflytning, og det ble flere skadesituasjoner med bjørn i sauebeiter i Nesseby, Sør-Varanger og Tana. I Troms var det i 2023 tap av sau til bjørn i Storfjord og Bardu.

Vårvinteren 2023 ble det dokumentert 7 voksne simler drept av bjørn i A-området for bjørn i indre Finnmark før reindriften hadde rukket å flytte til kalvingslandet.

Våren 2022 ble det dokumentert 1 reinkalv dokumentert drept av bjørn i Jarfjord, Sør-Varanger. Det ble også funnet flere bjørneruker med rester av rein i. Her ble det felt en bjørn fra helikopter. I løpet av beitesesongen ble 38 sau dokumentert/antatt drept av bjørn, alle disse var i Tana kommune. Her ble det påvist 2 skadegjørende bjørner, den ene ble felt.

Våren 2021 ble to reinkalver dokumentert drept av bjørn i kalvingsområde i Karasjok i B-området. I løpet av beitesesongen 2021 ble 66 sau dokumentert/antatt drept av bjørn, 16 av disse i Sør-Varanger, resterende i Bardu, Lavangen og Salangen. Fem sau ble også dokumentert drept av bjørn i Samarbeidsområdet med Nordland, i Kvandalen i Narvik. I 2021 ble det ved skadefelling felt en hannbjørn i Salangen, en hannbjørn og en binne i Bardu og en hannbjørn i Sør-Varanger.

Våren 2020 ble to voksne rein dokumentert/antatt drept av bjørn i Karasjok og to voksne rein ble dokumentert/antatt drept av bjørn i Sør-Varanger. I 2020 ble åtte sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Evenes ble det dokumentert/antatt sju bjørnedrepte sau i juni 2019, det ble i samme skadesituasjon også dokumentert/antatt tre i Tjeldsund kommune. skadevolder ble felt ved skadefelling. Etter dette har det ikke vært dokumentert tap til bjørn i dette området, eller ellers i samarbeidsområdet.

I Sør-Varanger ble 28 sau dokumentert/antatt drept av bjørn sommeren 2019. Her ble tre bjørner felt ved skadefelling. Høsten 2019 ble to sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I 2023 ble det ikke kjent avgang av bjørn i region 8. Over årene (2019-2022) ble det skutt 9 bjørner i region 8 på skadefelling, som gir et snitt på over 2 bjørn per sesong. Tre av disse har vært binner, hvorav to var 3 år eller yngre. I Finnmark viser DNA-prøver fra skadesituasjoner for sau og vevs-prøver fra de felte bjørnene at det stort sett dreier seg om hann-bjørner, ofte unge. Dette har tett sammenheng med at sau på beite og kalvingsland primært ligger i B-området. Utviklingen i bjørnebestanden viser gjennom DNA-registreringer at binnefronten og den faste forekomsten av bjørn nærmer seg områdene med sau på beite i B-området i Finnmark. I Tana 2022 var en av de skadegjørende bjørnene en eldre hannbjørn, som har fast tilhold i B-området i Karasjok og Tana.

Det er et mål om å oppnå bestandsmålet for bjørn innenfor A-området i regionen. Likevel ser vi at mange av binnene som bidrar til dagens bestandsregistrering ofte registreres i B-området, mens noen utelukkende har etablert seg i B-området. Man må regne med at de som jakter på bjørn vil jakte i B-områdene hvor det er fast forekomst av bjørn. Dette gjør at en jakt i B-området kan føre til uttak av etablerte produktive binner.

I det nasjonale overvåkningsprogrammet for brunbjørn og de årlige rapportene for DNA-resultater, ser vi at gjenfangstraten av DNA i Finnmark ligger på ca. 75 % for årene 2019-2021. I rapporten for 2022 er ikke gjenfangstrate oppgitt. Med bakgrunn i hvor mange år overvåkingen har vart og at det er relativt høy gjenfangstrate er det liten grunn til å tro at det er mange eldre individer som oppholder seg nevneverdig på norsk side som ikke har blitt fanget opp. Det vil si at nærmere 25 % av individene som blir registrert er enten ynglinger eller innvandrere. Ut fra dette må man anta at rekrutteringen til bjørnebestanden i Finnmark må anses å være god.

I løpet av de siste 5 årene har vi registrert et tilfelle hvor en bjørnunge er drept av et annet dyr. Ut over dette kjenner vi kun til bortgang av bjørn gjennom skadefelling. Ved å se på prøver samlet gjennom DNA-overvåkingen, finner vi at en stor andel av ungene, som vi ved hjelp av DNA- og fotodokumentasjon er sikre på at er årsunger, har blitt funnet igjen påfølgende år. Så det kan tyde på at overlevelsen de første 3 årene blant bjørnunger har vært god de siste årene.

Konklusjon

Sekretariatet vektlegger skadehistorikk på sau og rein og potensialet for skadesituasjoner fra bjørn også i 2024. Vi vurderer at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning enn uttak gjennom lisensfelling. Vi innstiller til en kvote på 3 bjørner i B-området i Finnmark, hvorav inntil 2 binner, og vurderer at denne kvoten ikke truer bestandens overlevelse.

Eventuell irregulær avgang av bjørn etter at rovviltnemnda har vedtatt kvote vil belastes denne kvoten.

15/24 Anmodning om kvote for betinget skadefelling av gaupe 1.6.2024–15.2.2025

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på fire gauper i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2024–15.2.2025.

Saksfremstilling

Når gjennomsnittet av registret bestand over de tre siste årene ligger under bestandsmålet for regionen er det Miljødirektoratet som setter kvote for skadefelling av gaupe. I region 8 ble det i årene 2021, 2022 og 2023 registrert henholdsvis 6, 6 og 9 familiegrupper. Dette gir et gjennomsnitt over de siste tre år på 7 familiegrupper. Altså under bestandsmålet for regionen, som er 10 ynglinger.

Gaupe – overvåking og bestandsdynamikk

Gaupebestanden i Norge blir hovedsakelig overvåket ved årlig å registrere antall familiegrupper, som er mordyr fulgt av årsunger. De fleste registreringer skjer på sporsnø. Registreringsperioden varer fra 1. oktober og ut februar. Årsaken til at registreringene ikke varer lenger, er at voksne dyr går sammen i paringstiden i mars, og derfor feilaktig kan bli vurdert å være familiegrupper. For dokumentasjon av familiegrupper må observasjoner av dyr, spor eller sportegn meldes til SNO, som da sender rovviltpersonell ut i felt.

Det benyttes avstandsregler for å skille registreringer av ulike familiegrupper fra hverandre. Det skilles mellom dynamiske og en statisk avstandsregel. De dynamiske avstandsreglene tar utgangspunkt i beregnet maksimal luftlinjeavstand som hunngauper forflytter seg fra en dag til påfølgende dager. Den statiske avstandsregelen gjelder når det er mer enn ti dager mellom observasjonene, og skal angi ytterpunktene i et hjemmeområde for en hunngaube med unger.

Ut fra alle bekreftede observasjoner, både dokumenterte og antatt sikre, beregner Rovdata hvor mange familiegrupper som lever i Norge det enkelte år.

For å beregne antall gauper i bestanden tas det utgangspunkt i antall familiegrupper.

Omregningsfaktorene som brukes er 6,24 ($\pm 0,73$ SE) for nordlig reinsdyrområde og 6,14 ($\pm 0,44$ SE)

for sørlig reinsdyrområde (Andrén mfl. 2002, Andersen mfl. 2003). Sørlig reinsdyrområde regnes i denne sammenheng nord til og med Lenvik, Balsfjord og Målselv, mens nordlig reinsdyrområde regnes nordover fra Karlsøy, Tromsø, Lyngen og Storfjord.

Scandlynx har utviklet en modell for å beregne gaupebestandens utvikling over tid (Nilsen mfl. 2011). Ny metodikk for å registrere familiegrupper som danner data for denne modellen blir beskrevet i Brøseth og Tovmo (2013). Estimaten fra modellen viser at bestanden skal holdes stabil ved å høste 0,43 voksne hunndyr per familiegruppe, totalt 1,27 dyr per familiegrupper (Nilsen mfl. 2011).

Gjennom en sammenstilling av forskning på gaupas bestandsdynamikk i Skandinavia over en periode på ti år (Andersen mfl. 2013) er det for alle gaupebestander som helhet beregnet et årlig vekstpotensial på omtrent 20 prosent ($\lambda=1,20$), men med en betydelig grad av variasjon mellom regioner, år, og individuell variasjon i rekruttering av avkom. Videre viser Andersen mfl. (2013) i en teoretisk beregning at en avskytning på 16,7 % av estimert bestand før jakt opprettholder en stabil bestand, når det tas hensyn til dødeligheten av voksne hunngauper i perioden februar til mai. Dette forutsetter lik inn- og utvandring og at uttaket av voksne hunngauper ikke er for høyt. Selv om vi mangler finskala kunnskap om alderssammensetning av hunngauper, fødselsrate, overlevelse, og tids- og romlighetsvariasjon i byttedyr, kan det tyde på at tilgang til byttedyr er relativt stabil og oversiktlig i Troms, og mer avhengig av sesong og ikke så oversiktlig i Finnmark (Walton mfl. 2016).

Andelen voksne hunngauper som får fram unger, kan variere en del mellom år. I enkelte år vil en stor andel av de voksne hunnene få fram unger, mens det i andre år er en mindre andel som klarer dette. Tilgang til rein vinteren før fødsel av unger, og tilgang til rein vinteren etter fødsel påvirker sterkt sannsynlighet for at gaupe får avkom, og at avkom blir rekruttert til bestanden (Walton mfl. 2016). Dette avhenger av både årlige variasjoner i klima og migrasjonsmønstre av rein innenfor revirarealene til gaupe, og tilgang til alternativt byttedyr om rein ikke er tilgjengelig om vinteren (Mattisson mfl. 2015, Tveraa og Linell 2015, Walton mfl. 2016). I tillegg er det mer sannsynlig at eldre hunngauper får avkom enn yngre gauper (Nilsen mfl. 2012).

Bestandssituasjonen for gaupe

I sesongen 2022/2023 ble det registrert 314 familiegrupper av gaupe i Skandinavia. Dette var en økning på 9 familiegrupper siden 2021/2022. Det nasjonale bestandsmålet er 65 årlige ynglinger. Siste årlige rapport fra det nasjonale overvåkningsprogrammet er *NINA rapport 2307, Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2023*. Fra denne fremgår at det i perioden 2021 til 2023 var et gjennomsnitt på 65,7 påviste familiegrupper på landsbasis.

I Troms og Finnmark er bestandsmålet for gaupe ti familiegrupper, hvorav fire skal være i Finnmark. Over årene 2021, 2022 og 2023 har det blitt registrert henholdsvis 6, 6 og 9 familiegrupper, hvorav henholdsvis 2, 0 og 1 er registrert i Finnmark. Prognosen for antall familiegrupper i regionen i 2024, gitt på bakgrunn av informasjon som var tilgjengelig i etterkant av kvotejakta 2023, viste 9,8 familiegrupper. Per 12.4.2024 ser det ut til at prognosen blir å stemme ganske bra.

I Nordland ble det i 2023 registrert 11,5 familiegrupper, mot 6 i 2022 og 10 i 2021. Prognosen for antall familiegrupper i 2024 var her 12. Bestandsmålet i Nordland er 10 familiegrupper.

Siden sommeren 2017 er det i Troms og Finnmark registrert en avgang på 32 gauper: To hanngauper felt ved skadefelling februar/mars 2018, to unger påkjørt av bil i Nordreisa og Kåfjord høsten 2019. Ved skadefelling; en unge i Lyngen 16.2.2020, en voksen hunn i Tana 29.2.2020, en voksen hann i Nordreisa 12.3.2020, en voksen hunn i Porsanger 24.3.2020 og en voksen hann i Storfjord 5.5.2020. En hunngaupe i Målselv 27.9.2020. To gaupeunger ble felt ved jakt i Balsfjord i februar/mars 2021, Videre har det i mars 2021 blitt felt en hanngaupe i Kåfjord, en hunngaupe i Nordreisa og en

hunngaue i Lebesby samt en hanngaue i Sør-Varanger. I april 2021 en hanngaue i Porsanger og i mai 2021 en hunngaue i Kvænangen. I 2022 er det en kjent avgang på tre voksne hanner, hvorav to i Tana og en i Porsanger, videre en gaupe med usikker dødsårsak i Loppa, og en hanngaue felt i Nordreisa.

I 2023 ble en hanngaue felt i Nordreisa. I 2024 har vi en kjent avgang på 6 gauper, fire ved Kvotejakt og to ved skadefelling. To voksne hunngauper, hvorav en i Tromsø og en i Balsfjord. Tre voksne hanner, hvorav en i Nordreisa, en i Tjeldsund og en i Balsfjord, og en unge felt i Nordreisa.

Siden sommeren 2017 kjenner vi altså en avgang på sju voksne hunngauper i regionen.

I samarbeidsområdet med Nordland, i Narvik ble det felt en hanngaue i mars 2022 og en hanngaue i mars 2023.

Forvaltningsmål for rovvilt

Hovedmålsetningen i norsk rovviltforvaltning er todelt, jf. rovviltforliket av 2004. Den todelte målsetningen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Et viktig virkemiddel i norsk rovviltforvaltning er såkalt differensiert forvaltning. Dette innebærer i hovedsak at man skal skille rovdyr og beitedyr i tid og rom. Konkret innebærer dette at man har opprettet forvaltningssoner for de ulike rovviltartene, såkalte A-områder. Utenfor A-områdene skal beitedyr prioriteres og disse områdene kalles B-områder.

I forvaltningsplan for rovvilt i region 8, Troms og Finnmark, fremgår regionale forvaltningsmål for store rovdyr og delmål for å nå hovedmålsetningene. Ett av delmålene er å sørge for effektivt uttak av rovvilt som representerer skadepotensiale i B-områder. Rovviltnemnda skriver videre at det er uunngåelig at enkelte kalvingsområder vil være i A-områdene for rovvilt, og at de ønsker å konsentrere nødvendig bestandsregulering i A-områdene, innen kalvingsområdene.

Potensiale for skade på bufe og tamrein

Forskning utført av Scandlynx har gitt mye kunnskap om gaupas overlevelse og reproduksjon, arealbruk og drapstakt på beitedyr, blant annet gjennom NINA minirapport 450, *Gaupe og jerv i Troms og Finnmark, Statusrapport Scandlynx 2012–2013*, og NINA rapport 1200, *Gaupe og jerv i reinbeiteland, Sluttrapport for Scandlynx Troms og Finnmark 2007–2014*.

De aller fleste gauper i regionen bruker både gaupeprioriterte og beitedyrprioriterte områder. Av 45 helårsområder til 23 forskjellige voksne radiomerkede gauper var ingen utelukkende innenfor gaupesonen (NINA rapport 1200). Tamrein er det viktigste byttedyret for gaupe i Nord-Skandinavia. Alle gauper som har tilgang til rein, og som ikke samtidig har tilgang på rådyr, dreper rein (NINA rapport 1200). Kort oppsummert betyr dette at gaupe der det er tamrein utgjør et skadepotensial, og det betyr at effektivt uttak av alle gauper som utgjør et skadepotensial raskt ville utryddet gaupe fra region 8.

Dokumenterte skader på bufe og tamrein

Årlige dokumenterte gaupeskader på sau og rein i årene 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 og 2023 har i region 8 vært på henholdsvis 198, 147, 186, 159, 266 og 194. Det er vanskelig å dokumentere tap, spesielt av små lam og kalver. På barmark er det ekstra vanskelig. I 2020 ble 175 rein dokumentert

drept av gaupe, 40 av disse i perioden 1.6.–30.11, hvorav 22 etter 20.10, da var det snø i fjellet.

Vinteren 2021/2022 ble det dokumentert familiegruppe av gaupe i samarbeidsområdet sør for Bjerkvik.

Vurdering av kvote for skadefelling

Det er registrert en relativt tett bestand fra Balsfjord og nordover i Troms. Vi har de siste årene en kjent avgang av få voksne hunngauper sett opp mot registrerte ynglinger, dette indikerer potensiale til økning i antall ynglinger i registreringssesongen 2024/2025.

Det lar seg i liten grad gjøre å skille gaupe og beitedyr i region 8. Gaupa i regionen har tamrein som viktigste byttedyr, sau er også på matseddelen hos mange gauper. Akutte situasjoner der potensialet for videre tap er ekstra stort, og det ut fra prinsippet om differensiert forvaltning ikke finnes annen løsning enn felling, vil trolig inntreffe. Sekretariatet vurderer at en kvote for betinget skadefelling på fire gauper ikke vil true bestandens overlevelse.

16/24 Rullering av forvaltningsplan for rovvilt, fremdriftsplan

Rovviltnemnda har planlagt neste møte for å jobbe med høringsinnspill til utkast for forvaltningsplan for rovvilt til 22. eller 23. mai. Sekretariatet er på etterskudd med å sammenfatte høringsinnspill. Seksjonen følger daglig opp flere akutte henvendelser om rovvilt. Den neste måneden må seksjonen bruke en del av tilgjengelige ressurser på motorferdselsaker. Vi forventer at antall henvendelser om akutte rovviltsaker vil øke frem mot og igjennom kalvingsperioden for rein, og videre ved beiteslipp for sau. Sekretariatet har en ukes permisjon for heimevernsøvelse i uke 17. Summen av dette gjør at det med stor sannsynlighet blir lite tilgjengelig tid den neste måneden for sekretariatet til å jobbe med forvaltningsplanen. Sekretariatet anbefaler å utsette det planlagte mai-møtet.

17/24 Videre møteplan